

Filozofia z elementami logiki
Język jako system znaków słownych
część 2

Mariusz Urbański

Instytut Psychologii UAM
Mariusz.Urbanski@amu.edu.pl

- 1 Pojęcie znaku
- 2 Funkcje wypowiedzi językowych
- 3 Język jako system: logiczna koncepcja języka vs. definicja językoznawcza
- 4 Trzy perspektywy analizy wyrażen językowych

- 1 Pojęcie znaku
- 2 Funkcje wypowiedzi językowych
- 3 Język jako system: logiczna koncepcja języka vs. definicja językoznawcza**
- 4 Trzy perspektywy analizy wyrażeń językowych

Sformułowanie „system znaków słownych” można rozumieć na wiele sposobów i na wiele sposobów można ujmować czym właściwie jest język jako system znaków słownych właśnie.

Zajmiemy się dwiema różnymi propozycjami:

- „Systemowość” prosta i poręczna – Kazimierza Ajdukiewicza *logiczna koncepcja języka*.
- „Systemowość” trochę bardziej realistyczna – *językoznawcza* definicja języka naturalnego jako polisemicznego kodu tekstotwórczego, wyposażonego w system fonologiczny.

W myśl logicznej koncepcji języka *każdy* język (naturalny bądź nie) charakteryzowany jest przez trzy rodzaje reguł:

- reguły **słownikowe** (słowotwórcze) – określają zasób prostych wyrażeń języka oraz zasady tworzenia nowych prostych wyrażeń;
- reguły **składniowe** – określają zasady konstrukcji wyrażeń złożonych;
- reguły **znaczeniowe** – przyporządkowują wyrażeniom znaczenia.

Dla językoznawcy z kolei język *naturalny* to:

- **kod** – zbiór uzusów semiotycznych, obowiązujących między określoną klasą nadawców a określoną klasą odbiorców, dotyczących zbioru znaków,
- **tekstotwórczy** – w którym przynależność znaków składowych przekazu do symboliki kodu nie gwarantuje, że jest to przekaz znaczący,
- **polisemiczny** – w którym można formułować przekazy niejednoznaczne,
- wyposażony w system **fonologiczny**.

[Adam Weinsberg, *Językoznawstwo ogólne*]

Te dwie propozycje ujęcia języka jako systemu różnią się bardzo, co w dużej mierze wynika z faktu, że przedmioty zainteresowań logika i językoznawcy są odrobinę odmienne.

Logiczna koncepcja języka jest bardziej ogólna (zgodnie z nią językami są takie systemy znakowe, których żaden językoznawca mianem języków by nie określił) i, brana dosłownie, prowadzi do różnych nieintuicyjnych konsekwencji (np.: czy to, że w języku polskim posługujemy się wyrażeniami wieloznacznymi oznacza, że posługujemy się różnymi językami polskimi?).

Dużą zaletą logicznej koncepcji języka jest natomiast jej prostota i fakt, że w zupełności wystarcza ona dla wyczerpującego zdefiniowania języków formalnych, którymi dalej będziemy się zajmować.

- 1 Pojęcie znaku
- 2 Funkcje wypowiedzi językowych
- 3 Język jako system: logiczna koncepcja języka vs. definicja językoznawcza
- 4 Trzy perspektywy analizy wyrażeń językowych
  - syntaktyka
  - semantyka
  - pragmatyka

Każdy język możemy badać z trzech różnych perspektyw, szukając odpowiedzi na pytania:

- 1 jak wyrażenia językowe są zbudowane?
- 2 co znaczą?
- 3 jak ich używać?

Te trzy perspektywy wyznaczają trzy zasadnicze komponenty refleksji nad językiem:

- 1 na gruncie **syntaktyki** rozważa się budowę (formę) znaków;
- 2 **semantyka** zajmuje się związkami między znakiem a jego znaczeniem;
- 3 **pragmatyka** bada związki między znakiem a jego użytkownikami.

Pozostanie:

- Znak
  - co to jest?
  - czym się różni od oznaki?
- Funkcje wypowiedzi językowych
- Koncepcje języka
  - logiczna koncepcja języka
  - językoznawcza definicja języka naturalnego
- Trzy perspektywy analizy wyrażeń językowych
  - syntaktyczna
  - semantyczna
  - pragmatyczna